

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»
доктору наук з державного управління, професору
Тетяні Маматовій

ВІДГУК

офіційного опонента доктора наук з державного управління, професора
Карпенка Олександра Валентиновича
на дисертаційну роботу Новіченко Надії Володимирівни
на тему «Цифрові компетентності публічних службовців»,
подану на здобуття ступеня доктор філософії за спеціальністю 281 «Публічне
управління та адміністрування»

Ступінь актуальності обраної теми дослідження. Стрімке поширення цифрових технологій в усіх сферах сучасного суспільства потребує якісного розвитку цифрових компетентностей публічних службовців, здатних забезпечувати цифровий розвиток громад, регіонів, країни. Цифрова трансформація українського суспільства, становлення цифрової правової держави приводять до виникнення певних проблем, що потребують свого негайного розв'язання. Сьогодні важливо зорієнтувати усіх публічних службовців на формування стратегій цифрового розвитку держави з урахуванням тих реалій, над осмисленням яких зараз працює весь світ і які, в умовах збройної агресії проти України, мають вирішальне значення для повоєнних перспектив розвитку державної служби. Прагнення України до зближення з Європою та входження у Європейський Союз неможливе без прискорення цифрової трансформації суспільства та влади. Водночас, якість цього процесу залежить від рівня цифрових компетенцій громадян України і, ще більшою мірою, від цифрової компетентності публічних службовців. Проте на сучасному етапі ще до кінця не відпрацьовані чіткі і науково обґрунтовані критерії об'єктивної оцінки цифрових компетенцій публічних службовців, на основі яких можна визначити реальний якісний стан рівня цифрової підготовки та цифрових навичок посадовців.

На теперішній час підготовка висококваліфікованих кадрів публічної служби із відповідним рівнем цифрових компетенцій залишається ключовим елементом повноцінного державотворення. Цей процес характеризується поєднанням потреб розвитку суспільства з сучасними цифровими технологіями та подальшим закріпленням цього процесу на рівні нормативно-правових актів. Розвиток цифрового суспільства та впровадження новітніх цифрових технологій в усіх сферах суспільного життя є одним із найважливіших напрямів державної політики. І на сьогодні перш за все розбудова системи цифрової підготовки та підвищення цифрових компетенцій публічних службовців, громадян України, у тому числі молоді, шляхом ефективних реформ є одним із напрямів подальшого розвитку України на шляху до Європейської спільноти. Водночас, проведене дослідження засвідчує про наявність певних проблемних питань щодо подальшого удосконалення публічного управління з використанням штучного інтелекту, баз даних та цифрової трансформації механізмів управління. Зважаючи на сукупність наведених вище аргументів, варто визнати, що тема дисертаційної роботи Новіченко Н.В. є актуальною, своєчасною та відповідає вимогам сьогодення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки й рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до такого виду досліджень. Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їхня вірогідність забезпечені:

– професійним вирішенням низки наукових завдань, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження, та адекватністю структурно-логічної схеми дослідження визначеній меті (кожен наступний розділ чи підрозділ органічно пов'язаний з попереднім і доповнює його);

– використанням широкої джерельної бази за темою дисертації і достатнім масивом аналітичних даних (список використаної літератури налічує 200 найменувань);

– відповідності предметної спрямованості дисертаційного дослідження галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»;

– достатньою кількістю апробацій отриманих результатів на науково-практичних конференціях.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів. Ознайомлення зі змістом дисертації, основними публікаціями дає змогу визнати, що мету дослідження досягнуто. Це знайшло відображення в основних положеннях роботи, які сформульовані авторкою особисто й характеризуються науковою новизною.

Зокрема, авторкою **уперше** розроблено систему цифрових компетенцій публічних службовців в Україні, з урахуванням поглибленої діагностики прогалин спроможності до цифрових змін на центральному та місцевому рівнях та базових елементів на суспільному рівні, які впливають на цифрові компетенції публічних службовців та відповідну цифрову інфраструктуру публічного управління.

Авторкою удосконалено:

– понятійно-категоріальний апарат предметної сфери дослідження, в рамках якого, цифрові компетентності публічних службовців мають відповідати таким функціям, як: цифрове планування та дизайн; використання та управління даними; цифрове врядування;

– наукові положення щодо визначення проблем та бар'єрів цифрової трансформації та векторів розвитку штучного інтелекту в публічному управлінні.

Дістали подальшого розвитку:

– систематизація компетенцій, які необхідно розвинути посадовим особам публічного сектору, щоб ефективно розробляти та впроваджувати ініціативи з цифрової трансформації та штучного інтелекту в органах публічної влади, а також створювати сприятливе середовище для цифрової трансформації в суспільстві, з урахуванням основних цифрових компетенцій посадових осіб публічного сектору під час роботи з цифровими технологіями;

– механізми удосконалення рамок компетентностей публічних службовців щодо штучного інтелекту та цифрової трансформації, шляхи їх впровадження для підтримки відповідних можливостей органів публічного управління;

– методичні засади розробки навчальних програм і створення основ для розробки планів дій і стратегій щодо цифрових компетенцій публічних службовців у вигляді «меню варіантів», які можуть підтримувати цифрову трансформацію та ініціативи цифрового врядування шляхом подальшої контекстуалізації на основі потреб органів публічного управління.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях.

Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 232 сторінки, з них 205 – основний текст, 7 таблиць, 3 рисунки, 1 додаток, список використаних джерел становить 200 найменувань. Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії й надають авторці право публічного захисту дисертації. Детальний аналіз представленого рукопису дисертації та наукових публікацій дає підстави констатувати ідентичність публікацій і основних положень дисертації.

Практичне значення роботи. Висновки відповідають сформульованим завданням та змісту самої роботи та впливають із її основних положень. Основні концептуальні та практичні положення доведені до рівня практичних рекомендацій і можуть бути використані в процесі розроблення та реалізації заходів щодо розвитку цифрових компетентностей публічних службовців та їх використання у програмах цифрового розвитку громад та територій.

Висновки та рекомендації наукового дослідження використані у діяльності:

– Дніпропетровської обласної державної адміністрації при реалізації регіональної програми інформатизації "Дніпропетровщина: цифрова трансформація" на 2023 - 2025 роки";

– Дніпропетровської обласної ради при розробці регіональної програми інформатизації "Дніпропетровщина: цифрова трансформація" на 2023 - 2025 роки" рішення Дніпропетровської обласної ради від 14.10.2022 №216-13VIII;

– Дніпровської міської ради при підготовці програми цифрового розвитку громади в рамках Національної програми інформатизації;

– Університету імені Альфреда Нобеля у процесі викладання дисципліни «Діджиталізація управлінських процесів» в межах ОПП «Менеджмент» магістерського рівня.

Слід відзначити, що дисертаційна робота Новіченко Надії Володимирівни є самостійним і структурно завершеним дослідженням, що характеризується єдністю змісту, має постульовану автором науково-теоретичну та практичну цінність. Практичне значення одержаних результатів полягає в практико-орієнтованих рекомендаціях та пропозиціях, які можуть бути використані для вдосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку цифрових компетентностей публічних службовців в Україні, а також удосконаленні відповідних державних механізмів підготовки та перепідготовки кадрів публічної служби.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Дисертація складається з анотації державною та англійською мовами, вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатку. Робота включає таблиці та рисунки. Структура дисертації має логічну побудову і сприяє розкриттю теми дослідження та виконанню поставлених завдань. Дисертація оформлена відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, що висуваються до такого роду наукових робіт. Зміст наукових праць доповнює основні положення дисертації.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Наукові результати дисертації отримані авторкою особисто, а сама робота відповідає вимогам законодавства про авторське право і суміжні права. Щодо наукових публікацій, опублікованих авторкою у співавторстві, в роботі чітко зазначено

авторський внесок та зміст розробки. При аналізі тексту дисертації та використаних джерел ознак порушення академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота не містить запозичених ідей інших авторів, у разі їх використання в роботі присутні посилання на джерела їх публікацій.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації. Загалом дисертаційне дослідження здійснено на високому науково-теоретичному рівні. Проте, оскільки деякі його положення є дискусійними, що пов'язано з означенням дисертанткою власної позиції окремих досліджуваних проблем, варто зробити певні уточнення, зауваження та рекомендації з метою подальшого удосконалення обумовленої проблематики.

1. У підрозділі 1.2. дисертаційного дослідження йдеться про визначення цифрової трансформації суспільства як глобального тренду світового розвитку (с.24, 59). З цієї позиції стає зрозумілим нагальна необхідність впровадження цифрових технологій у діяльність органів публічної влади. Авторка відзначає нові перспективи для розвитку публічного управління на основі використання штучного інтелекту, баз даних, інтернету речей і багато інших цифрових технологій для використання яких публічним службовцям життєво потрібні належні цифрові компетенції (с.29). Проте авторка не доводить думку щодо необхідності переходу публічного управління на механізми та принципи цифрового врядування.

2. У підрозділі дисертації 2.1. проаналізовано штучний інтелект як один з основних векторів подальшого цифрового розвитку публічного управління і відповідно цифрових компетенцій публічних службовців для його використання. На с. 67. авторкою підкреслено, що цифрова трансформація, включаючи впровадження штучного інтелекту, стала одним із пріоритетних завдань для публічного сектору. Наголошується на «критичних прогалинах» в цифрових компетенціях публічних службовців особливо у сфері оволодіння штучним інтелектом. На нашу думку, більше уваги слід приділити загрозам, які може нести штучний інтелект та й інші

цифрові технології у житті суспільства. На наш погляд такі загрози вже проявляються в деяких країнах Східної Азії.

3. У підрозділі 3.1 дисертації в контексті впровадження штучного інтелекту як інструменту вирішення проблем в публічному управлінні авторкою зазначається про здатність штучного інтелекту вчитися на попередніх прикладах, записаних у цифрових даних, що призводить до створення точних прогнозів на основі наявних даних, а не на попередньо запрограмованих правилах. Крім того, на відміну від попередніх технологій, особливий інтерес представляє здатність штучного інтелекту виконувати завдання, для яких раніше застосовувався людський інтелект. У результаті цього, технології штучного інтелекту все частіше використовуються для сприйняття, прослуховування, пошуку шаблонів у даних, прогнозування або навіть автономних дій у процесах прийняття рішень (с.122). Дуже влучний ракурс аналізу цього процесу, на наш погляд потребує підкріплення фактичними прикладами впровадження у діяльність органів публічної влади у розвинених зарубіжних країнах.

4. На с. 129-131 дослідження (підрозділ 3.2) дисертантка описує культурні бар'єри для ініціатив цифрової трансформації у публічному управлінні. Водночас авторкою не описуються шляхи та методи подолання таких бар'єрів, що може привести до появи нових технологічних ризиків щодо впровадження цифрових проєктів.

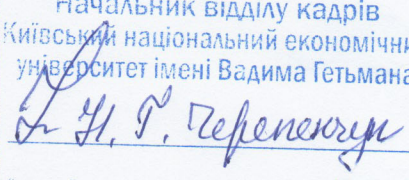
5. У підрозділі 4.2 дисертаційного дослідження («Основні компетентності цифрових лідерів публічного управління») авторка наводить та описує групи цифрових компетенцій цифрових лідерів, необхідних для реалізації завдань цифрового розвитку. На наш погляд, робота додатково виграла б, якби авторкою було описано практичну сторону діяльності CDTO – заступників керівника відповідного органу з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації, зокрема які саме повноваження надано цим публічним службовцям, які є досягнення та недоліки їхньої роботи.

Загальний висновок по дисертаційній роботі. З огляду на актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків вважаю, що дисертаційна робота Новіченко Надії Володимирівни «Цифрові компетентності публічних службовців» є самостійним, оригінальним, завершеним науковим дослідженням, у якому теоретично обґрунтовано механізми розвитку цифрових компетентностей публічних службовців та надані практичні рекомендації щодо їх удосконалення у сфері публічного управління та адміністрування в умовах розвитку цифрового суспільства України, що має суттєве значення для галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування».

На підставі вищезазначеного можна констатувати, що дисертаційна робота відповідає вимогам, що передбачені наказом Міністерства освіти та науки від 12.07.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (пункти 5, 6, 8). а її авторка – Новіченко Надія Володимирівна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:
завідувач кафедри національної економіки
та публічного управління
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана,
доктор наук з державного управління,
професор

Олександр КАРПЕНКО

ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу кадрів
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

" " 20 " р.